

Gelişmelerin Şekillendirdiği Bir Bilim Olarak Arşivcilik ve Arşivcilik Eğitimi

İshak KESKİN

İstanbul Üniversitesi
Edebiyat Fakóltesi
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü
ishakkeskin@hotmail.com

Sunuş Planı

- Tarihsel bir bakış
- Meslek elemanının şekillenmesi
 - Katip
 - Hukukçu-arşivci
 - Tarihçi-arşivci
 - Arşivci
- İlk arşiv okulları
 - Almanya
 - İtalya
 - Fransa
 - Avusturya
- Arşivcilik eğitiminin içeriğine dair görüşler
- Arşivcilik eğitimini oluşturan konular
 - Temel konular
 - Mesleki hazırlık dersleri
 - İleri düzey mesleki konular
 - Tarihin yardımcı bilimleri
 - Paleografya
 - Diplomatika
 - Devlet teşkilatı
 - Teşkilat tarihi
 - Devletin güncel teşkilat yapısı
 - Arşivciliğin ilişkili olduğu bilim dalları
 - Hukuk
 - İşletme
 - İstatistik
 - Filoloji
 - Eğitimi destekleyici önlemler
 - Eğitim süresince yapılması gerekenler
 - Stajlar
 - Seçmeli dersler
 - Eğitim sonrası yapılması gerekenler
 - Hizmetiçi eğitim
 - Mesleki toplantılar
 - Sonuç ve öneriler

Amaç

- Arşivcilik biliminin ve arşivcilik eğitiminin hangi nedenlere ve gelişmelere dayalı olarak şekillendiği,
- Günümüzde bir arşivcilik eğitimini oluşturabilecek konular açıklanmaya çalışılmıştır.

Tarihsel Bir Bakış

- Merkezi devletlerin kurulması
- Diplomatika çalışmalarının netleşmesi
- Tarih biliminin araştırma araçlarının değişmesi
- Fransız devrimi
- Yeni kayıt araçlarının üretilmesi
- Enformasyon teknolojilerinin geliştirilmesi
- Hızlı erişime dönük talepler
- Kamusal erişim

Meslek Elemanının Şekillenmesi

- Katip
- Hukukçu-arşivci
- Tarihçi-arşivci
- Arşivci

İlk Arşiv Okulları

- Almanya
- İtalya
- Fransa
- Avusturya

Almanya

- Kitabet Okulu (Registraturenschule), 1571
- Mainz Üniversitesi arşivcilik kürsüsü, 1790
- Arşiv Eğitim Enstitüsü (Archivalische Unterrichtsinstitut) (Münih, 1821)
- Marburg Arşiv Okulu (Archivschule Marburg) (1894)

İtalya

- Bologna (1765)
- Napoli (1770)
- Padua (1806)
- Turin (1820)
- Floransa (1856)
- Roma (1884)

Fransa

- Ecole des Chartes (1821)

Avusturya

- Avusturya Tarih Araştırmaları Enstitüsü
(Institut für österreichische
Geschichtsforschung) (1854)

Arşivcilik Eğitiminin İçeriğine

Dair Görüşler (Jakob von Rammingen)

- Arşivci, Latince ve dil bilgisine sahip olmalıdır. Göreve alınacak arşivciler bir sözlü sınavdan geçirilmeli, bununla da belgenin içerik analizi, özeti, belge kabulü ve depoya yerleştirilmesine kadar bir dizi görevler sınanmalıdır. (1571)

Arşivcilik Eğitiminin İçeriğine

Dair Görüşler (Philipp Ernst Spiess)

- Latince (ve diđer yabancı diller), hukuk (zellikle devlet, feodal ve Alman hukuku, kilise hukuku ve medeni hukuk), cođrafya, arma bilimi, nmizmatik, tarihin bütün yardımcı bilimleri, bölgesel tarih, diplomatika ve kańıllarya bilgisi. (1777)

Arşivcilik Eğitiminin İçeriğine

Dair Görüşler (Georg August Bachmann)

- Medeni hukuk, imparatorluk tarihi, Alman amme hukuku, feodal hukuk, prenslikler ve taşra tarihi, diplomatika, tarihin yardımcı bilimleri, yabancı dil (zellikle de Fransızca), gerekli bütün konuları ile birlikte devlet ekonomisi. (1801)

Arşivcilik Eğitiminin İçeriğine

Dair Görüşler (Venedikli Arşivci Battagia)

- İdare ve hukuk tarihi arşivcilik eğitiminin en önemli öğelerindedir. (1817)

Arşivcilik Eğitimini Oluşturan Konular

- Temel konular
- Tarihin yardımcı bilimleri
- Arşivciliğin ilişkili olduğu bilim dalları

Temel Arşivcilik Konuları

- Mesleki hazırlık konuları
- İleri düzey mesleki konular

Mesleki Hazırlık Konuları

- Arşivcilik tarihi
- Arşivler ve diğer bilgi merkezleri
- Arşivcilik teori ve uygulamasının tarihi
- Arşivcilik terminolojisi
- Mesleki literatür bilgisi

İleri Düzey Mesleki Konular

- Belge yönetimi
- Elektronik belgeler
- Arşiv yönetimi / Tarihi arşivlerin yönetimi
- Görsel-ışitsel belgelerin yönetimi
- Arşivcilik mevzuatı
- Arşivlerin ulusal kültüre ve eğitime katkıları
- Arşiv binaları ve araç-gereçleri
- Araştırma araçları
- Araştırma hizmetleri ve yöntemleri
- Konservasyon ve restorasyon teknikleri
- Enformasyon teknolojisi

Tarihin Yardımcı Bilimleri

- Paleografya
- Diplomatika
- Devlet teşkilatı
 - Teşkilat tarihi
 - Devletin güncel teşkilat yapısı

Arşivciliğin İlişkili Olduğu Bilim

Dalları

- Hukuk
- İşletme
- İstatistik
- Filoloji

Eğitimi Destekleyici Önlemler

- Eğitim süresince yapılması gerekenler
 - Stajlar
 - Seçmeli dersler
- Eğitim sonrası yapılması gerekenler
 - Hizmetiçi eğitim
 - Mesleki toplantılar

Sonuç ve Öneriler

- Ortaçağ ve Yeniçağ boyunca görülen siyasal, toplumsal ve bilimsel gelişmeler arşivciliğin yükselişinde önemli bir pay sahibidir
- İlk arşivcilik okulları, daha çok paleografya ve diplomatika okulları niteliğindedir
- Fransız Devrimi ve sonrasında yaşanan gelişmeler sonucunda arşivcilik eğitimi de kendi kurumsallaşmasını başarmıştır
- 20. yüzyılın ikinci çeyreğinden itibaren bilimsel gelişimini tamamlayan arşivcilik eğitim konularını da yeniden düzenlemiş ve geliştirmiştir
- Özellikle İkinci Dünya Savaşı ve sonrasında yaşanan teknolojik gelişmeler, arşiv malzemesindeki hızlı çeşitlenme ve sayısal artış eğitim programlarının gözden geçirilmesinde etkili olmuştur
- Bu gelişmelerle birlikte arşivcilik güncel belgelerin düzenlenmesi işini de üstlenmiş ve belgelerin düzenlenmesi için arşive teslimi beklenmemiştir
- Tarihsel mirasa sahip ülkelerde arşivcilik eğitiminin tarih ve kültürle ilişkisi sürdürülmüştür
- Yeni belge türlerinin sürekli artışı dolayısıyla arşivcilik eğitimi teknik konularla desteklenmiştir
- Arşivcilik eğitiminin; arşiv malzemesinin devralınmasını, düzenlenmesini, korunmasını, ayıklanmasını ve yararlandırmayı doğrudan etkileyen ve bunları yapmada yararlanılacak diğer bilimsel konulardan oluşması gerekmektedir
- Eğitimin güçlü bir pratik eğitimle bütünleştirilmesi ve teorik bilginin deneyimlerle pekiştirilmesi gerekmektedir
- Eğitim hem devlet ve hem de özel sektörün ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde düzenlenmelidir
- Hizmet içi eğitim ve bilimsel toplantılarla eğitim sürekli hale getirilmelidir
- Eğitim programında değişen rollere bağlı olarak kullanıcı ihtiyaçlarına ve taleplerine daha fazla yer vermek gerekmektedir
- Yaşanan teknolojik ve toplumsal gelişmeler, arşivcinin mesleki alt yapı ve becerilerinde, örgüt içindeki konumu ve ilişkilerinde, hatta yönetsel beceriler kazanmasında önemli bir rol değişimi içine girmesini sağlamıştır
- Eğitimde yakın bilim dallarıyla iletişim, bütün konuların birleştirilmesi eğilimine neden olmamalıdır
- Disiplinler arası yakınlaşma ürkülecek bir gelişme değil, aksine meslek için bir açılımdır

Gelişmelerin Şekillendirdiği Bir Bilim Olarak Arşivcilik ve Arşivcilik Eğitimi

□ Teşekkürler...

□ İshak KESKİN

İstanbul Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü
ishakkeskin@hotmail.com